

MÔJ PRÍBEH

Otváram knihu, čo
ešte celkom napísaná nie je,
zatiaľ som stihol len pár strán.

Len zopár príbehov,
v ktorých sa občas smejem
a niekedy sa o prekážky potkynam.

Knihu som otvoril
a veľa strán je prázdnych.
Ja zatiaľ netuším,
čo do nich napíšem.

Verím však, že ten
príbeh bude šťastný,
bez slz, prekážok
a bez vojen.

Tie prázdne strany ešte
prežiť musím,
až potom môžem listy zapísať.

Možno sa párkrát
ešte potknúť musím,
aby som mohol
zo zeme opäť vstať.

Čaká ma cesta do neznáma,
po ktorej budem kráčať sám,
no stále verím, že niekto
sprevádza ma
a bude pri mne stáť.

PETER BELCÁK
CENA SLOVENSKEHO ZVÄZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV

SUSEDKY

- Tak, ja neviem, susedka, ale tí moji už sú asi zase hladní! - pokývala hlavou pani Švitorivá, keď sa z jej domu ozval hlasný krik.
- Veru, od rána aj my s mužom ledva stojíme na nohách. Dnes som ho poslala nakupovať už tretíkrát a stále nemáme dost! - prisvedčila jej susedka Pípavá.
- Ten môj sa už dnes obrátil piatykrát! A zase musel ísť. Poviem vám, nemá čas ani dom opraviť. Minule nám vietor poškodil celú zadnú stranu. Normálne je tam diera a všetko cez ňu padá von! - sťažovala sa čoraz hlasnejšie Švitorivá.
 - To je hrozné! Ja zase nemám vôbec čas na upratovanie a tie moje deti toho narozhadzujú... -
 - To mi hovorte. Zbytočne im vravím: „Pekne papkajte, nerozsypajte, jedlo je vzácne!“ -
- A minule sa moje štyri deti pobili! Tak do seba skočili a vrieskali a bili sa, musela som robiť policajta a byť veru veľmi prísna. - postťažovala sa Pípavá Švitorivej.
- Veď to, namiesto toho, aby nám pomohli, napríklad strážiť dom, len kričia a kričia a bijú sa a hašteria. -
 - A pani Mlsná už vie, kde bývame. - zašepkala Pípavá pípavo.
 - To je hrôza! To je nebezpečné! Musíme si dávať pozor a strážiť pozornejšie! -
 - Ani nehovorte! My tu robíme strážnikov, policajtov, upratovačky... -
 - ...krmíčky...-
- ...opravárky... a títo... - pozrela sa pani Pípavá smerom k dedine a pokračovala: - Len sa dívajú a závidia nám. Vraj, ako nám je dobre! Len si lietame z konára na konár. -
 - A vraj ako nám je veselo, vraj si v kuse spievame, - dodala Švitorivá.
- A vraj sme bezstarostní, lebo len vysedávame na konároch, - doložila Pípavá. - A najviac nám závidia krídla! Keby vraj oni mohli mať krídla, to by bolo! Počula som, ako to minule hovorilo jedno dievča svojmu

chlapcovi, keď sa prechádzali v poli. Zbierala som tam semienka k obedu, mala som plný zobák, inak by som im povedala svoje! -

- Priznajte sa, susedka, menili by ste s nimi? - zvedavo sa pani Švitorivá nahla k susede.

- Hneď. Pozrite sa. Len si chodia, nemusia stále niekde lietať. V noci len spia. Nemusia strážiť svoje domy pred pani Mlsnou, pani Syčavou a pánom Dravým. Jedlo majú tam v tom kamennom dome, nemusia ho zháňať po celom okolí.

- Deti odkladajú zas do toho veľkého domu v strede dediny skoro na celý deň. A dom, keď raz postavია, majú s ním naveky pokoj. Ani dážď, ani vietor, ani hrozná búrka im ho nezvalia. - doplnila uznanlivo Švitorivá.

- Veru, dobre im je. -

- Dobre. Nevieť teda, prečo nám tak závidia a túžia stále lietať?! Veď s krídlami je len oštara! Nič do nich nevezmeš, nič v nich neudržiš, nič s nimi nespravíš! -

- Tak je! Tak! - zaklapli aspoň na chvíľu svoje zobáky susedky a zahľadeli sa zo stromu zasnívane na dedinu.

MAGDALÉNA MARTIŠKOVÁ
CENA SLOVENSKEJ A OKRESNEJ RADY
ZDRUŽENIA SLOVANSKEJ VZÁJOMNOSTI

TÚŽBA LIETAŤ

Skôr než začnete čítať tento text, chcem vás o niečo požiadať. Nech ste kdekoľvek, posadte sa, zatvorte oči, zhlboka sa nadýchnite a vydýchnite. Vyprázdňte si hlavu a urobte si chvíľku času na čítanie. Vravím to preto, lebo nechcem, aby ste tento papier len tak niekde pohodili. Preto som to predsa nepísal. Tak vás prosím, skúste sa sústrediť. Ako každý deň, tak aj dnes som sa ráno naraňajkoval, umyl, učesal, obliekol a šiel som do školy. V škole som si dnes odsedel šesť hodín. Popravde, ani neviem, či som rád, že som už doma. Je vám to čudné, ja viem, ale povedzte mi, z čoho sa mám tešiť? Zrejme budem zase celý deň sedieť za počítačom, čo nevidieť bude noc a ja pôjdem spať. Možno si poviete, že je to moja chyba. Ja s týmto názorom plne súhlasím a neviním z toho nikoho iného ako seba. Lenže zajtra to bude to isté. Ten istý systém. Pôjdem do školy, kde mi budú do hlavy vtíkať nové informácie z každého predmetu, prídem domov, sadnem za počítač a zase sa od neho do večera nepohnem. Mám pocit, že žijem stále dookola ten istý deň. Pripadá mi to ako väzenie. Každodenný opakujúci sa cyklus udalostí od rána až do večera.

Obyčajný človek, ktorého život plynie, až kým nezomrie. Často sa sám seba pýtam, kde sú tie časy, keď som bol malý chlapec, ktorý behal po vonku. Dnes žijem len podľa pravidiel, ktoré mi niekto zadáva.

Neviem, kam to všetko speje. Veľakrát si hovorím, že chcem vypadnúť čím ďalej od spoločnosti.

Predstavte si, ako kráčate cestou domov. Začnete zrýchľovať, odrazu už idete pokľusom a líca sa vám trasú. Cítite, že naberáte rýchlosť, zrýchľuje sa vám krvný obeh, zrýchľuje sa vám dýchanie, zaostruje zrak. Zistíte, že už beháte, zdá sa vám, že ste o niečo ľahší, naraz napnete všetky svaly a vyskočíte. Ste nohami dvadsať centimetrov od zeme. Predpokladáte, že o necelú sekundu dopadnete na zem. Ale predsa sa to nedeje. Noha sa vám naopak vzdialuje od zemského povrchu. Už ste vo výške päť metrov a stále neklesáte. Áno je to tak, letíte! Vyletíte do výšky a spadnú z vás všetky starosti. Letíte vysoko k oblakom, kde práve zapadá slnko. Predstavte si ten pohľad, ako sa slnko snaží udržať nad obzorom a jeho lúče sa driapu po oblakoch. Prenikajú cez vás ako cez vzduch. A vy sa cítite ľahký ako pierko. Otočíte sa a pod sebou už nevidíte ani kúsok zeme. Tam cítite tú slobodu, kde vás nikto nemôže obmedzovať. Zbavíť sa všetkých záväzkov, cítiť vietor, ktorý vám šľahá do tváre, pozeráť sa na všetko tam zhora bez toho, aby vás niečo obmedzovalo. A naraz opäť stojíte nohami pevne na zemi. Pociť, že to boli len predstavy a nič nevyšlo, vás začne zožierať. Ale ja nie som tento prípad. Viem, že som len človek, ktorý stojí na nohách, no hlavu mám na svojom mieste a pozerám sa pred seba. Neriešim minulosť, riešim prítomnosť a občas aj budúcnosť. No nie príliš ďalekú. Žijem teraz, nie potom. Nech si myslí kto chce, čo chce, o tom kto som, nikto to nemôže vedieť. Všetkým tým, ktorí mi dávajú pod nohy prekážky a snažia sa mi zabrániť v tom, za čím idem, tým poviem len jedno: „Pozrite sa, stojím a ďakujem vám!“ Ustál som všetky problémy, ktoré prišli. Aj keď neviem, ako môj život skončí a či vyhrám, či prehrám, pamätajte si jednu vec. Môžete skrčiť papier skôr, než na neho niečo napíšem, no nemôžete mi vziať moje myšlienky, kým ich nevyсловím. Aj keď v dnešnom svete by sa zdalo, že žijem v klietke z oceľových mreží a nemôžem sa dostať von, stále nezabúdajte na to, že oceľové mreže vo vnútri síce udržia mňa, no moju dušu nie. Nebojím sa toho, čo príde. Keby som sa bol doteraz stále bál, nikdy by som sa neodvážil postaviť na nohy a nezačal by som chodiť. Nikdy by som nesadol na bicykel a i napriek všetkým pádom sa nenaučil bicyklovať. Nikdy by som nešiel do školy a nezačal sa učiť. Nikdy by som si nenechal vytrhnúť zuby a nebolí by mi narástli nové. Nikdy by som nehral futbal, nedostal by som plnou silou strelu loptou do brucha, no postavil som sa. Dostal som možno ďalších 5 alebo viac, ale postupne som sa im naučil vyhýbať, neskôr ich už aj chytať. Keby som nikdy nešiel po ulici a nezabili ma starší chlapci, nenaučil by som sa, že niekedy je lepšie byť ticho a nenaučil by som sa tak rýchlo utekať. Keby som prvýkrát neochutnal alkohol,

nevedel by som, aký je to „humus“ a že sa mu mám vyhýbať. Ale nebolo to tak! Nebál som sa a práve preto dnes som, kto som. Aj keby vám niekto celý život v niečom bránil, bil vás či vás urážal a vy ste to nejak zvládli, verte tomu že aj keď sa to nezdá, morálne nikdy nevyhral. Musíte veriť tomu, čo chcete a ak tomu, skutočne uveríte, stane sa to. Vy rozhodujete o tom, aký bude váš život. Tomuto verím ja. Možno vravíte:

„Čo o tomto vie 15-ročný chlapec?“ Možno všetko a možno nič. No viem, že ja sám som pán svojho myslenia. Keď nemôžete zmeniť svet, zmeňte uhol pohľadu na neho. Žijem si svoj vlastný život a plánujem žiť ešte dlho. A ja verím tomu, že raz, i keď neviem kedy, rozbehnem sa oproti tomu, čo ma čaká a vyletím.

A od toho okamihu už nikdy nebudem chodiť. Budem stále lietať. Budem lietať s čistou hlavou a všetky problémy sveta zmiznú. A raz možno budeme všetci bezstarostne lietať. Svet bude krajší ako doteraz. No to je ešte stále ďaleká budúcnosť. A aj keby to, čo som tu teraz napísal, nemalo pre nikoho nijakú váhu, nevyhralo žiadnu súťaž, a ani sa tým nikto nezapodieval, viem, že na tomto papieri je napísané to, čomu ja vravím túžba lietať. Ja neplánujem byť len tak nejakým človekom, ktorý niekedy žil a keď umrie, tak si ho nikto nebude pamätať. Ja chcem byť veľkým. A verím tomu, že sa mi to podarí a raz vyletím až na Mesiac. Ak vás tento text ani trochu neoslovil, tak sa ospravedlňujem za to, že ste mišli čas na jeho čítanie. A ak ste človek mne blízky, alebo ma poznáte, a ja som vás niekedy nechal v problémoch, tak sa takisto ospravedlňujem, no chcel som, aby ste sa z toho dostali vy sami, pretože som veril, že to zvládnete. A mimochodom, skúste sa pozrieť dozadu v čase. Každý z nás sa najskôr musí naučiť stáť, potom chodiť a až tak môže lietať.

FILIP FURTKEVIČ
CENA ĽUBOVNIANSKEHO LITERÁRNEHO KLUBU

XXX

lietam
lebo som
ukradla krídla
motýlej princeznej
hnevá sa
že sa nemôže
dotýkať
kvetov na lúke
zatvára kalichy
plače rosu
ešte raz
si pozriem nebo
a vrátim
úsmev
na jej tvár

XXX

nebolia ťa krídla
neustále mi lietaš po rozume
už mám z teba
zodreté myšlienky
zosadni
a kúp si nové tenisky
na cestu k mojim tajomstvám
počkaj ma na papieri
nová báseň

DOBRODRUŽSTVO

nútiš ma vracat' sa
do minulosti
aj keď vieš
že radšej pozerám dopredu
vplietáš mi do myšlienok
históriu
aby som sa mohla
poučiť
(ne)zaprášená kniha
dejepisu

XXX

keď zaspím
pýtam sa anjelov
aké je to
spať medzi hviezdami
ako sa píšú sny
a prečo smúti nebo
nedočkavo čakám
na odpoveď
aj keď viem
že sa ju dozviem
až keď budem s nimi
opäť lietať
medzi oblakmi

**EMMA TOMKOVÁ
CENA POROTY**

TÚŽBA LIETAŤ

Lietat' by bolo senzačné,
skúsiť si niečo zázračné.

Rozprestrieť krídla a vyletieť,
z výšky sa dívať na celý svet.

Zahaliť oblohu krídlami
a nechať celý svet pod nami.

Celé dni len o tom snívam,
s bielymi oblakmi splývam.

Belšie sú než krídla labutí
a nikto ma pristáť nenúti.

EMILY DROBŇÁKOVÁ
ČESTNÉ UZNANIE

BELKIN SEN

Vedeli ste deti o tom, že aj zvieratká majú sny? Vy ste to nevedeli? Tak vám o zvieratku so snom
poviem.

Kedysi žil jeden koník menom Beluška, ale prezývali ju aj Belka, či Bella. Belka mala jeden veľký sen, ktorý by za nič na svete nevymenila. Žila vo veľkej maštaľke, kde bolo veľa zvierat, ktoré jej priali, aby sa jej ten sen vyplnil, lebo bola veľmi dobrá a ten sen bol všetko, čo mala. Rodičia jej zomreli, keď bola malá, a tak sa o ňu staral, kto mohol. Ach ja som zabudla, ten Belkin sen bol - lietať.

Zvieratká dostávali každých desať rokov od víly štipku kúzelného prášku. Ale, ak si chcela vyplniť svoj sen, musela ho mať veľmi veľa. Už chýbal iba deň, aby dostala prášok a mohla si vyplniť svoj sen. Lenže jej najlepší priateľ Max vážne ochorel, a tak minula všetok svoj prášok na záchranu jeho života.

Chúďa malé! Už si vymyslela aj takú modlitbičku, aby jej sen dlho vydržal a ja vám ju teraz poviem:

„Anjeličku malý, strážca môj,
prosím ťa, aby môj sen večnosťou bol.
Nech lietam večne ako vták,
nech to je tak, nech to je tak!"

Deti, hovoríte si, že si znovu môže prášok našetriť? To nejde. Koníky sa dožívajú pár rokov. To by musela žiť dlhšie. Ostatné zvieratká veľmi trápilo aká je smutná. Ich „vodca" - gazdov pes Punt'o, to už nevydržal, a keď Belka odišla, zvolal poradu.

„Počúvajte!" povedal. „Už sa nedokážem na Belku dívať, aká je smutná. Viete čo? Ja mám nápad! Čo keby sme dali svoje prášky dokopy a želali si Belkin sen pre ňu?" Ostatné zvieratká súhlasili a pustili sa cez noc do priprav. Urobili všetko, čo mali.

Keď sa Belka ráno zobudila, išli spolu s ňou na strechu maštaľky a povedali jej, aby skočila. Dívala sa na nich začudovane, predsa to bola veľká výška, ale nakoniec skočila. No nestúpala hore, ale naopak, klesala. Od strachu zatvorila oči. Aj zvieratká sa o ňu báli a zatvorili oči. Keď už bola skoro pri zemi, na chrbte sa jej zjavili krídla a ona vyletela do vzduchu.

„Ja lietam! Naozaj! Ja lietaááám!" vykrikovala nadšene. A zvieratká? Tie kričali, vyskakovali a tešili sa.

Tak všetko dobre dopadlo. Vidíte? Treba mať dobrých priateľov a tajná túžba sa vám môže naplniť.

KRISTÍNA KUBALOVÁ
ČESTNÉ UZNANIE

TÚŽBA LIETAŤ

Žil raz Jano. Jano odmalička túžil lietať. Keď svoju túžbu hovoril ľuďom, každý mu povedal, že pre ľudí je to nemožné.

Raz popoludní sedel Jano pod stromom. A vtedy si všimol vtákov, ktorí lietali po nádherne modrej oblohe. Vtedy mu napadla myšlienka, že si vyrobí krídla z papiera. Výroba mu trvala pomaly celý týždeň. Nechcelo sa mu krídla vyrábať, no keď si pomyslel, že vyskúša nemožné, hneď sa mu chuť vrátila. Prešiel

jeden, druhý, tretí, štvrtý deň, až napokon na piaty deň boli krídla hotové. Jano šiel pred drevený domček a skúšal lietať, no nešlo mu to. Vtedy uvidel vzlietnuť vtáka zo stromu. A dostal nápad. Vyliezol na strom a vyskočil z neho. Padal, padal, až napokon vzlietol. Letel ako nádherný, obrovský vták. Keď ho videli ľudia, oči im šli vypadnúť. Keď Jano pristál v dedine, ľudia sa k nemu zhrnuli ako k zlatu. Hneď sa začali vypytovať, ako to dokázal, no Jano nepovedal nič.

Od toho dňa začali ľudia veriť v nemožné a o niekoľko rokov vymysleli železné vtáky - lietadlá.

**KRISTÍNA ŠTEFANČINOVÁ
ČESTNÉ UZNANIE**

LIETAM, HOC NEVIEM LIETAŤ

Som bežný chlapec.
Nemám krídla.
Nemôžem lietať ako vták.
Mám ale sny a v nich som iný.
Mám v nich všetko, čo túžim mať.

Keď som bol malý,
bol Spidermanom.
(Nie naozaj, len v mojom sne.)
Lietal som hore dolu s lanom,
ktoré si Spidey utkať vie.

Bolo to lano z pavučiny.
Zachránil som s ním celý svet.
Bol som dobrý a rýchly, silný.
Môj skok bol krajší ako let.

Keď Spidey prešiel,
ja som sníval ďalej.
Byť futbalistom bol môj sen.
Lietal som s loptou ako Messi.
Môj gól bol v bránke každý deň.

Aj teraz snívam.
Začínam lietať v láske.
Aspoň mama to takto vraví.
Keď sa raz na mňa usmeje to dievča,
dokážem pre ňu všetko spraviť!

Keď budem veľký,
budem ďalej lietať.
Asi nie vážne.
Iba v mojich snoch.
A lety, ktoré si v snoch lietam,
vám porozprávam v príbehoch.

Poletia ďalej do srdc detí
a zasejú v ich srdciach sny.
Sny o hrdínoch s dobrým srdcom
rozšíria sa nám po zemi.

**NATANAEL POLOHA
ČESTNÉ UZNANIE**

(NE)POZNANIE

Keď si ma zobral
vyššie,
videla som
svet.
Zelené lesy,
modré rieky
i obilie,
čo išlo zrieť.
Ľudia však vyzerali
ako čierne bodky.
(Nevidela som, kto je zlý, dobrý a kto krotký.)

Keď si ma zobral
na vrchol
ľudských túžob
nerozumela som
ľudským snom.
Nerozumela som,
prečo plače dieťa za matkou.
Nevedela som vzhliadnuť do ich pocitov.
(Ani do pocitov mamy.)

Ostatní videli,
že ľudia nie sú anjeli.

Zobral si ma na vrchol sveta.
A ja tam stála som.

Dieťa.

PAULÍNA SMOLÁROVÁ
ČESTNÉ UZNANIE

AKO EMKA DOSTALA KRÍDLA

Bolo jedno dievča menom Emka. Mala veľmi šikovných rodičov a dvoch dotieravých a lenivých bratov. Mamička ju mala najradšej. Bola to malá milá slečna, ktorá nerobila problémy. Raz, keď si robila domáce úlohy, mamička ju zavolala do záhrady. Záhradu nik nemal rád. Na jar a v jeseni veľa práce, v zime veľa snehu, leto horúce! No pre mamičku Emka urobí všetko. Keď prišla do záhrady, mamka jej ukázala hniezdo na strome. Ocko tvrdil, že je to hniezdo vrán. O dva dni sa tešila k hniezdu, ale tam ju čakalo nemilé prekvapenie - veľké nešťastie! Jedna z malých vrán vypadla a mala poranené krídlo. Spolu s ockom sa začali o ňu starať. Vyzdravela. Emka sa tešila, že vranka bude opäť lietať so svojím krdlom. „Škoda, že nemám krídla," vzdychla si, „letela by som s nimi!" „Nebud' smutná a predstavuj si, že aj ty lietaš!" povedal ocko. Na druhý deň našla na stole lietadlo na ovládanie. Nebolo obyčajné. Malo krídla ako vták a na nich nápis: EMKE OD OCKA, lietaj s vtáčikmi! Nebola si istá, čo tým myslí. Keď prišiel z práce, spýtala sa: „Ako môžem lietať s tým malým lietadlom?" „Ty lietať nemusíš, ale môžeš vedieť ovládať lietadlo - let vtáčika, ktorý sa vznáša na oblohe, ako by si to bola ty." Poobede to vyskúšala a uvedomila si, že môže mať krídla, hoci nebude lietať, ale cítiť sa ako vták môže.

IVETA HOLUBČIKOVÁ
ČESTNÉ UZNANIE